

adviesrapport

Quickscan natuurtoets Zwartewaterallee, Zwolle

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Opdrachtgever

SWZ

Status

Definitief

T (085) 4871265
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Quickscan natuurtoets Zwartewaterallee, Zwolle

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Projectcode

22-578

Datum

15 maart 2023

Status

Definitief

Auteur(s)

M. Jans & I. van Laatum

Modellering & GIS

M. Jans

Tweede lezer

R. Olthof

Opdrachtgever

SWZ

©Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Jans, M & van Laatum, I. (2023). Quickscan natuurtoets Zwartewaterallee, Zwolle. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 22-578. Ecogroen bv

Inhoud

Samenvatting	4
1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding en doelstelling	6
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling	6
1.3 Leeswijzer	7
2. Kader en methode	8
2.1 Wet natuurbescherming	8
2.1.1 Toetsingskader bestemmingsplannen	9
2.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening	9
2.2 Onderzoeksmethode	10
2.2.1 Literatuuronderzoek	10
2.2.2 Quicksan veldbezoek	10
2.2.3 Toets gebiedsbescherming	10
2.2.4 Toets soortbescherming	10
3. Gebiedsbescherming	11
3.1 Natura 2000	11
3.2 Natuurnetwerk Nederland	12
4. Soortbescherming	13
4.1 Flora	13
4.2 Zoogdieren	13
4.2.1 Vleermuizen	13
4.2.2 Egel	15
4.2.3 Overige zoogdieren	15
4.3 Vogels	16
4.3.1 Vogels met jaarrond beschermde nesten	16
4.3.2 Vogels zonder jaarrond beschermde nesten	16
4.4 Amfibieën	17
4.5 Overige soortgroepen	17
Geraadpleegde bronnen	18

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

SWZ heeft het voornemen om een kantoorpand aan de Zwartewaterallee 14 in Zwolle om te vormen tot woningen. Voor de werkzaamheden is een bestemmingsplanwijziging nodig. De Wet natuurbescherming verplicht vooraf te toetsen of activiteiten (kunnen) conflicteren met beschermde natuurwaarden. In opdracht van SWZ heeft Ecogroen daarom een quickscan natuurtoets uitgevoerd voor de onderdelen soortbescherming en gebiedsbescherming. Deze natuurtoets is bedoeld om inzicht te krijgen in mogelijke effecten op aanwezige natuurwaarden die op kunnen treden door de werkzaamheden die met de bestemmingsplanwijziging mogelijk worden gemaakt.

Gebiedsbescherming

- Het plangebied ligt buiten de begrenzing van Natura 2000. Gezien de afstand, de aard van de activiteiten en de tussenliggende infrastructuur en bebouwing zijn geen directe negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden te verwachten.
- Gezien de afstand tot Natura 2000-gebieden en de aard van de werkzaamheden (grootschalige verbouwing) zijn indirecte effecten als gevolg van stikstof op voorhand niet uit te sluiten. Bovendien is de bouwvrijstelling komen te vervallen waardoor, naast de gebruiksfase, ook de stikstofdepositie tijdens de aanlegfase in beeld moet worden gebracht middels een stikstofberekening. Bij een dergelijke berekening wordt gerekend met parameters als machine-draaiuren en emissiefactoren.
- Het plangebied ligt op ruim 1,5 km van NNN-gebieden. Door de grote afstand tot het NNN en de tussenliggende infrastructuur en gebouwen, zijn negatieve effecten op het NNN echter direct uit te sluiten. Vervolgstappen ten aanzien van NNN-gebied zijn niet aan de orde.

Soortbescherming

- De daklijsten en twee openingen in de stenen gevels bieden mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen in de spouw.
- De struiken rondom het gebouw zijn geschikt als leefgebied voor egel. Mogelijk zijn er ook verblijfplaatsen van egel aanwezig.
- Er zijn geen potentiële nestlocaties voor gierzwaluw en huismus aangetroffen. Overige jaarrond beschermde vogels worden op basis van habitateisen, terreinkenmerken en het veldbezoek tevens uitgesloten.
- Binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden zijn enkele algemeen voorkomende broedvogels van bebouwing en plantsoen te verwachten zoals scholekster, houtduif, merel, kauw en Turkse tortel.

- In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van beschermde flora, zoogdieren, amfibieën, reptielen, ongewervelden en vissen aangetroffen of te verwachten.

Advies en vervolgstappen

- Op basis van voorliggend quickscanonderzoek is het niet mogelijk om te bepalen of de onderdeel soortbescherming en gebiedsbescherming van de Wet natuurbescherming de wijziging van de bestemming in de weg staan. Hiervoor is het eerst nodig onderstaande adviezen op te volgen.
- Significant negatieve effecten gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van omliggende Natura 2000-gebieden kunnen niet op voorhand worden uitgesloten voor het onderwerp stikstofdepositie. Daarvoor moet een stikstofberekening met AERIUS Calculator worden uitgevoerd. Omdat de bouwvrijstelling is vervallen, moet naast de gebruiksfase ook de aanlegfase berekend worden.
- Nader onderzoek naar vleermuizen is noodzakelijk om uit te wijzen of verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Indien verblijfplaatsen worden aangetroffen, is een ontheffing Wet natuurbescherming nodig.
- Indien (een deel van) de struiken rondom het gebouw (al dan niet tijdelijk) verdwijnen, is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk voor egel.
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels beschadigen moeten altijd voorkomen worden. Dit is voor de te verwachten soorten mogelijk door de werkzaamheden uit te voeren tussen half oktober en half februari. Wanneer werkzaamheden buiten deze periode worden uitgevoerd, adviseren we om een broedvogelcontrole door een ter zake deskundige uit te laten voeren. Mochten broedende vogels aanwezig zijn dan dienen de werkzaamheden ter plekke te worden uitgesteld of aangepast tot de jongen zijn uitgevlogen. Vervolgstappen voor vogels zijn niet aan de orde, mits rekening gehouden wordt met het broedseizoen.

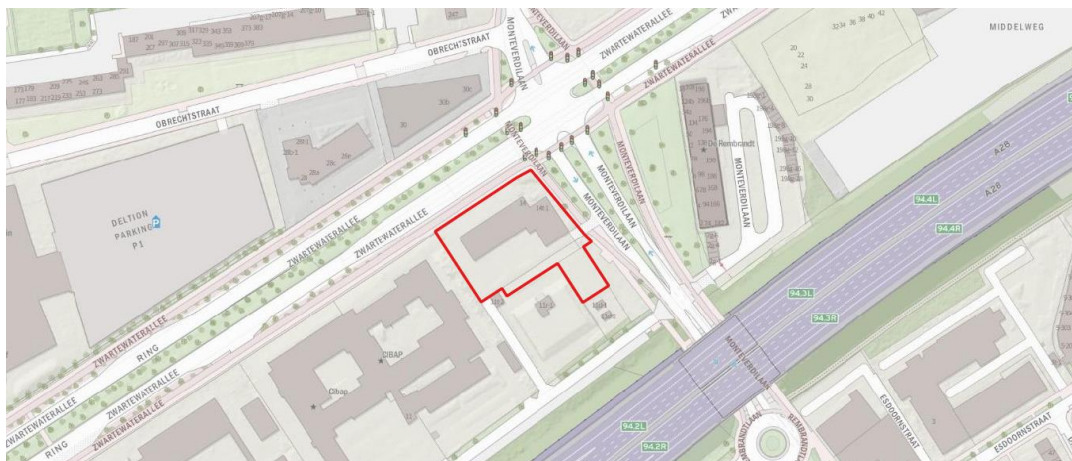
1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

SWZ heeft het voornemen om een kantoorpand aan de Zwartewaterallee 14 in Zwolle om te vormen tot woningen. Voor de werkzaamheden is een bestemmingsplanwijziging nodig. De Wet natuurbescherming verplicht vooraf te toetsen of activiteiten (kunnen) conflicteren met beschermde natuurwaarden. In opdracht van SWZ heeft Ecogroen daarom een natuurtoets uitgevoerd om inzicht te krijgen in mogelijke effecten op aanwezige natuurwaarden die kunnen optreden door de werkzaamheden die met de bestemmingsplanwijziging mogelijk worden gemaakt. In het voorliggende rapport worden de methodiek en de uitkomsten van deze toetsing beschreven.

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling

Het plangebied betreft het kantoorpand aan de Zwartewaterallee 14 in Zwolle. Ten zuidoosten van het plangebied loopt de A28 en in de omgeving bevinden zich andere kantoorpanden. Het betreft een gebouw uit 1977 met zes verdiepingen en plat dak van bitumen dakleer welke is voorzien van dakgrind. Het gebouw heeft twee hoge stenen geveldelen met vermoedelijk een spouw. Bovenaan deze gevels zit een daklijst, waarbij de gevel aan de noordzijde tevens twee openingen net onder de daklijst bevat. In de gevels ontbreken open stootvoegen. Verder heeft het gebouw veel glas en vrijwel geheel rondom (smalle) balkons. De ramen hebben een zonwering met daarop vogelwerende pinnen. Rondom het gebouw is verharding aanwezig in de vorm van parkeerplaatsen. Op het parkeerterrein staan her en der struiken met onder andere klimop. In het plangebied is geen permanent oppervlaktewater aanwezig.

Figuur 1.1 De ligging het pand aan de Zwartewaterallee in Zwolle (rood omlijnd). Bron ondergrond: PDOK.

Figuur 1.2 Indicatie van het gebouw met de balkons (links) en de vogelwerende pinnen op de zonwering (rechts). Een overzichtsfoto is te vinden op de voorpagina.

Het kantoorpand wordt omgebouwd tot 88 appartementen van ongeveer 40-80 m² (zie figuur 1.3). Het gebouw krijgt een natuurlijke uitstraling waarbij tevens natuurinclusief gebouwd wordt. Het is nog onbekend hoe dit precies ingevuld wordt en wat de planning is.

Figuur 1.3 Indicatie van het toekomstige gebouw met appartementen. Bron: SWZ.

1.3 Leeswijzer

Het kader waarbinnen de natuurtoets is uitgevoerd en de gebruikte methodiek zijn beschreven in hoofdstuk 2. Op basis van de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van te verwachte effecten op beschermde gebieden (hoofdstuk 3) en beschermde soorten (hoofdstuk 4). Daarnaast is beschreven of, en zo ja, welke, vervolgstappen nodig zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen. Als laatste zijn de geraadpleegde bronnen vermeld.

2. Kader en methode

2.1 Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (Wnb) regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten en houtopstanden (Overheid, 2022a). Toetsing aan het onderdeel houtopstanden is niet aan de orde, aangezien er geen bomen worden gekapt. In dit rapport wordt alleen getoetst aan de onderdelen soortbescherming en gebiedsbescherming. In kader 2.1 wordt een samenvatting gegeven van de relevante wetteksten.

Kader 2.1 Wet natuurbescherming

Zorgplicht (artikel 1.11)

De Wet natuurbescherming (ook: Wnb) kent een zorgplicht voor natuur en soorten. De zorgplicht is altijd van kracht, ook ten aanzien van niet beschermde natuur. Artikel 1.11 schrijft voor dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor beschermde gebieden, in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn/haar handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een beschermd gebied of voor in het wild levende soorten, laat deze handelingen achterwege of voorkomt de gevolgen. Dit laatste kan door het treffen van maatregelen ter voorkoming van schade of -als zelfs dat niet kan- de ontstane schade zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. Een voorbeeld van (een maatregelen in het kader van) zorgplicht is het werken in de minst kwetsbare periode van soorten.

Natura 2000 (hoofdstuk 2)

Hoofdstuk 2 regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bestaande uit Habitatrichtlijngebieden (HR) en Vogelrichtlijngebieden (VR). Per Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor de bescherming van natuurlijke habitats, habitats van soorten en leefgebieden van vogels. Artikelen 2.1 tot en met 2.11 van de Wet regelen de bescherming van (de doelen voor) Natura 2000-gebieden. Artikel 2.7 verplicht om vooraf te beoordelen of plannen en projecten in of in de nabijheid van Natura 2000-gebieden significant negatieve gevolgen kunnen hebben op de voor deze gebieden geformuleerde doelen. Als uit de beoordeling blijkt dat geen significant negatieve gevolgen optreden dan kan een plan worden vastgesteld of is een vergunning voor een project niet nodig. Zijn significant negatieve gevolgen niet uit te sluiten dan is een nadere beoordeling nodig. Artikel 2.8 bevat de voorwaarden waaraan moet zijn voldaan voor het vaststellen van een plan of het verlenen van een vergunning. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of handeling plaatsvindt, soms is dat het Rijk.

Soorten (hoofdstuk 3)

Hoofdstuk 3 regelt de bescherming van soorten. De bescherming van soorten is verdeeld over de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10. Het betreft de bescherming van:

- Vogels zoals genoemd in de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), in de praktijk vaak onderverdeeld in:
 - Vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals huismus, gierzwaluw en buizerd.
 - Overige vogels, waarvan nesten alleen tijdens het broedseizoen zijn beschermd (periode van nestbouw, ei-leg, broeden en voeren van de jongen op het nest).
- Soorten (exclusief vogels) van de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I), zoals bedoeld in artikel 3.5.
- Andere soorten (artikel 3.10), onderverdeeld in:

- Soorten waarvoor een ontheffing vereist kan zijn.
- Soorten waarvoor -op basis van de betreffende provinciale verordening- vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt.

Indien effecten niet zijn uit te sluiten moet -voorafgaand aan het vaststellen van een plan- zijn beoordeeld of er uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing. Als er aantoonbaar uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing dan kan het plan worden vastgesteld. Als bij ruimtelijke ingrepen verbodsbepalingen worden overtreden dan is het noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen bij het bevoegd gezag, tenzij gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of activiteit plaatsvindt, soms is dat het Rijk. Voor het verkrijgen van een ontheffing moet zijn beschreven hoe de initiatiefnemer ervoor zorgt dat schade aan beschermde soorten tot een minimum beperkt blijft, welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn, dat alternatieven ontbreken, aan welk wettelijk belang wordt voldaan en dat de staat van instandhouding van de betreffende soort niet in gevaar komt.

2.1.1 **Toetsingskader bestemmingsplannen**

Ten behoeve van vaststelling of wijziging van een bestemmingsplan dient (conform jurisprudentie¹) ten aanzien van Natura 2000 de Wet natuurbeschermingstoets uitgevoerd te worden. Deze is vastgelegd in artikel 2.7 lid 1 Wnb & artikel 2.8 lid 1 Wnb. Dit houdt kortweg in dat voorafgaand aan vaststelling van het bestemmingsplan moet worden nagegaan of (uitvoering van) het plan kan leiden tot mogelijk significant negatieve gevolgen op een Natura 2000-gebied. Volgens vaste jurisprudentie bestaat deze toets uit een vergelijking tussen de huidige feitelijke, planologisch legale situatie en de toekomstige maximale plansituatie.

Ten aanzien van soortbescherming (Hoofdstuk 3, Wet natuurbescherming) is in de Wet natuurbescherming geen toetsingskader opgenomen ten aanzien van plannen. Voor soortbescherming wordt in het kader van plannen de uitvoerbaarheidstoets uitgevoerd, die volgt uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Met deze toets wordt de vraag of de beschermingsregimes uit de Wet natuurbescherming de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staat beantwoord. Vrij vertaald wordt bepaald of er een ontheffing nodig is en zo ja, of er uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing voor het project dat voortvloeit uit het bestemmingsplan.

2.1.2 **Besluit algemene regels ruimtelijke ordening**

De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro; Overheid, 2022b) en uitgewerkt in provinciale verordeningen (Provincie Overijssel, 2022). In het Barro staat dat bij provinciale verordening gebieden moeten worden aangewezen die het Natuurnetwerk Nederland vormen. De ligging van die gebieden wordt geometrisch vastgelegd. Bij provinciale verordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, regels gesteld omtrent de inhoud van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen het NNN, waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan, geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet toegestaan is. De provinciale regels over het NNN gelden alleen voor gronden binnen het NNN. Als gevolg van jurisprudentie² is het wel nodig -in het kader van goede ruimtelijke ordening- te waarborgen dat een plan de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet aantast.

¹ ECLI:NL:RVS:2020:2318

² ECLI:NL:RVS:2016:2508

2.2 Onderzoeksmethode

2.2.1 *Literatuuronderzoek*

Tijdens het literatuuronderzoek is onderzocht of beschermde soorten bekend zijn in en rondom het plangebied en is nagegaan of het plangebied in of nabij beschermde gebieden ligt. Hiervoor is onder andere gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De verzamelde informatie uit het literatuuronderzoek vormt de basis voor het quickscan veldbezoek.

2.2.2 *Quickscan veldbezoek*

Het quickscan veldbezoek is uitgevoerd op 14 november 2022 (droog, matige wind, helder, 9°C). Het plangebied en de directe omgeving tot 50 meter rondom het plangebied zijn onderzocht op beschermde natuurwaarden. Tijdens het veldbezoek is aandacht besteed aan beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming en mogelijke relaties tussen het plangebied en beschermde gebieden. Specifiek is de bebouwing onderzocht op potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen en geschiktheid voor jaarrond beschermde nesten van soorten als huismus en gierzwaluw.

2.2.3 *Toets gebiedsbescherming*

Op basis van de omvang van de voorgenomen werkzaamheden en de ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden en het NNN is bepaald welke effecten kunnen optreden op deze beschermde gebieden en of vervolgstappen (zoals het aanvragen van een vergunning) vereist zijn.

2.2.4 *Toets soortbescherming*

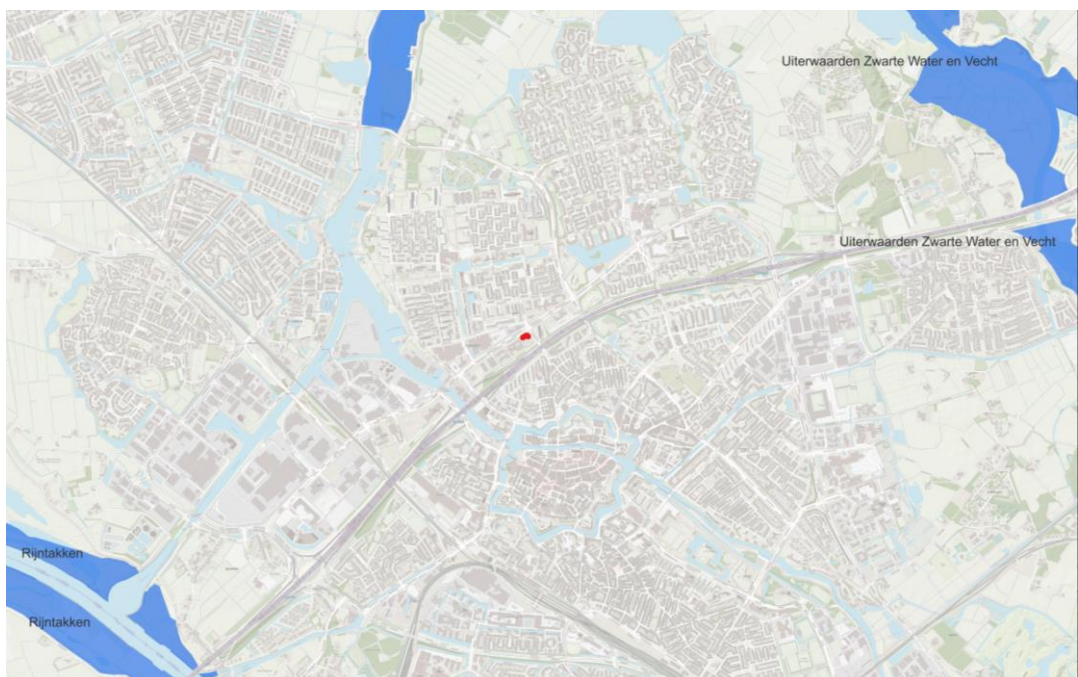
Op basis van het uitgevoerde onderzoek is beoordeeld welke soorten aanwezig kunnen zijn. Vervolgens is op basis van het voornemen (zie paragraaf 1.2) bepaald welke effecten kunnen optreden op beschermde soorten en of vervolgstappen (zoals het aanvragen van ontheffing) vereist zijn.

3. Gebiedsbescherming

3.1 Natura 2000

Het plangebied ligt niet in Natura 2000-gebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn 'Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht' en 'Rijntakken' respectievelijk gelegen op een afstand van 1,7 en 3,1 kilometer (zie figuur 3.1). Doordat het plangebied buiten de begrenzing van Natura 2000-gebieden ligt, zijn directe negatieve effecten, zoals oppervlakteverlies, op voorhand uitgesloten. Indirecte (uitstralende) effecten door bijvoorbeeld licht, geluid en trillingen worden gezien de afstand tot Natura 2000-gebied en tussenliggende bebouwing en infrastructuur eveneens uitgesloten.

Gezien de afstand tot Natura 2000-gebieden en de aard van de werkzaamheden (grootschalige verbouwing) zijn effecten als gevolg van stikstof op voorhand niet uit te sluiten. Bovendien is de bouwvrijstelling komen te vervallen waardoor, naast de gebruiksfase, ook de stikstofdepositie tijdens de aanlegfase in beeld moet worden gebracht middels een stikstofberekening. Bij een dergelijke berekening wordt gerekend met parameters als machine-draaiuren en emissiefactoren. We adviseren dan ook om de stikstofdepositie van de gebruiksfase en aanlegfase middels een stikstofberekening in beeld te brengen.

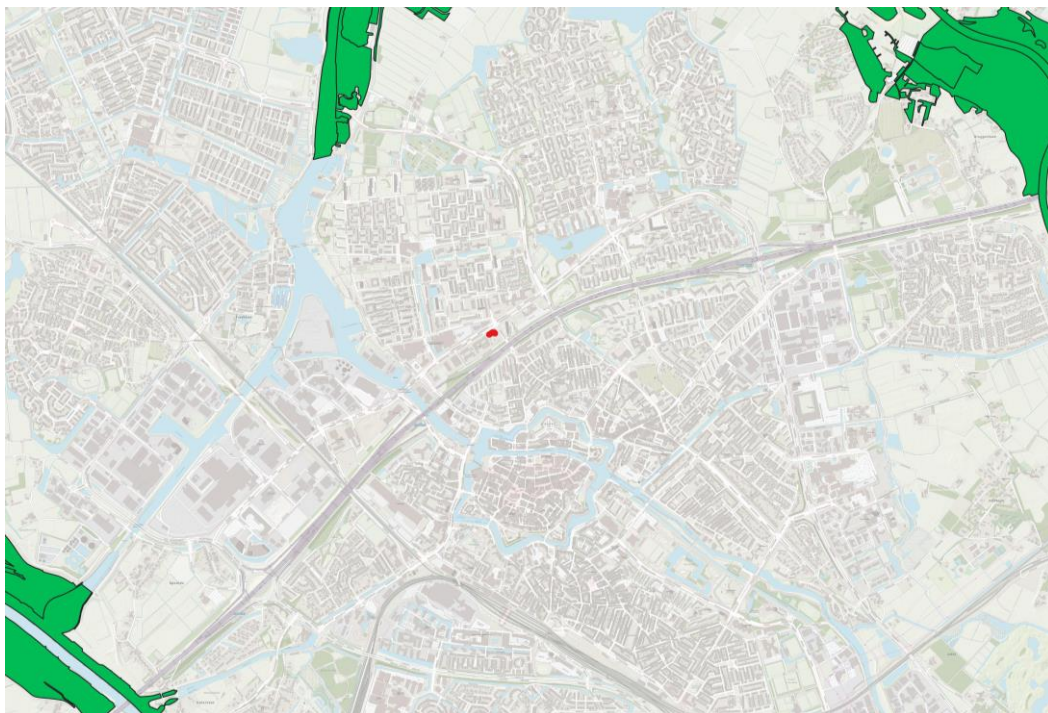

Figuur 3.1 Het plangebied (rood) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (blauw). Bron ondergrond en Natura 2000-kaart: PDOK.

3.2 Natuurnetwerk Nederland

Uit de Atlas van provincie Overijssel blijkt dat het plangebied niet binnen het NNN ligt. De dichtstbijzijnde NNN-gebieden 'Oeverlanden Zwarte water' en 'Rijntakken' liggen respectievelijk 1,6 en 3,1 kilometer van het plangebied (zie figuur 3.2).

Omdat er sprake is van een bestemmingsplanwijziging, dient het project getoetst te worden aan het NNN. Door de grote afstand tot het NNN en de tussenliggende infrastructuur en gebouwen, zij negatieve effecten op het NNN echter direct uit te sluiten. Vervolgstappen ten aanzien van NNN-gebied zijn niet aan de orde.

Figuur 3.2 Het plangebied (rood) ten opzichte van NNN-gebied (groen). Bron ondergrond en NNN kaart: PDOK.

4. Soortbescherming

4.1 Flora

In het plangebied en de directe omgeving bevinden zich met name bestrating en in beperkte mate groen in de vorm van struiken met onderbegroeiing van klimop, bomen en kort gemaaid gras. Het betreft voornamelijk algemeen voorkomende soorten als beuk, dwergmispel, struikkamperfoelie en hulst. Tijdens de veldbezoeken zijn geen in de Wet natuurbescherming beschermde plantensoorten aangetroffen. Op basis van de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens worden deze soorten ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep flora is in het kader van de Wet natuurbescherming niet aan de orde.

4.2 Zoogdieren

4.2.1 Vleermuizen

Het leefgebied van vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 4.1). Hieronder worden deze onderdelen nader beschreven en op welke wijze ze beschermd zijn.

Kader 4.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamverblijven / zomerverblijven, baltslocaties / paarverblijven en winterverblijven. Verstoring, beschadiging, vernietiging of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

Voor oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jarenlang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Foerageergebieden

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Wet natuurbescherming echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Verblijfplaatsen

Tijdens het quickscan veldbezoek zijn potentiële verblijfplaatsen van laatvlieger (beperkt geschikt) en gewone en ruige dwergvleermuis aangetroffen in spouwmuren. De verblijfplaatsen zijn (mogelijk) toegankelijk via de daklijst en de openingen net onder de daklijst aan de noordzijde van het gebouw (zie figuur 4.1). Op basis van het in 2021 uitgevoerde onderzoek naar massawinterverblijfplaatsen in Zwolle (Olthof & Van der Sluis, 2022), wordt de functie massawinterverblijfplaats uitgesloten. Nader onderzoek naar vleermuizen moet uitwijzen of overige type verblijfplaatsen (zomer-, paar- en kraamverblijfplaatsen) van vleermuizen in het gebouw aanwezig zijn. Indien er verblijfplaatsen aanwezig zijn, is een ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig.

Figuur 4.1 De daklijst op het stenen geveldeel aan de noordzijde en de openingen (rood omcirkeld) net onder de daklijst welke mogelijk toegang bieden tot de spouwmuur.

Voor het verlenen van een ontheffing voor vleermuizen is vooral de (on)mogelijkheid om alternatieve voorzieningen aan te brengen bepalend voor het al dan niet verlenen van de ontheffing. Of geschikte alternatieve voorzieningen gerealiseerd kunnen worden, is afhankelijk van de vleermuissoort en het type verblijfplaats. Wanneer bijvoorbeeld kraamkolonies of grote aantallen laatvlieger of meervleermuis worden aangetroffen, kan waarschijnlijk geen ontheffing worden verleend, omdat er geen goed werkende alternatieve verblijfplaatsen te realiseren zijn. Of dergelijke kwetsbare vleermuissoorten aan- of afwezigheid zijn, kan enkel middels aanvullend vleermuisonderzoek bepaald worden. Echter is de verwachting dat het gebouw enkel geschikt is voor de gewone en ruige dwergvleermuis. Als hiervan uitgegaan wordt, kan in voorliggende situatie ontheffing verleend worden omdat:

- In voorliggende situatie kan de functionaliteit van de leefomgeving gegarandeerd worden door het realiseren van alternatieve verblijfplaatsen. We verwachten dat het pand slechts beperkt geschikt is voor vleermuizen. Op basis van een worstcase- scenario beoordeling verwachten we in het gebouw hooguit een kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen en een kleinere zomer-, en of paarverblijfplaats van gewone of ruige dwergvleermuis. Alternatieve verblijfplaatsen kunnen in dat geval gerealiseerd worden in de nieuwbouw of gebouwen in de omgeving. Daarnaast kan schade aan individuen worden voorkomen door het gebouw voorafgaand aan de werkzaamheden onder ecologische begeleiding ongeschikt te maken voor vleermuizen.
- Het belang van het verwijderen van verblijfplaatsen van vleermuizen kan worden onderbouwd met het volgende belang: ‘in het belang van andere dwingend redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten’.
- Het ontbreken van alternatieven kan onderbouwd worden door aan te geven dat het omvormen van het gebouw tot woningen locatie gebonden is.

Vliegroutes en foerageergebieden

Het aanwezige groen en de bebouwing worden mogelijk gebruikt als (onderdeel van) een vliegroute en/of foerageergebied door vleermuizen. Door de grote hoeveelheid alternatieve vliegroutes en foerageergebieden in de omgeving, worden echter geen essentiële vliegroutes en foerageergebieden verwacht. Vervolgstappen voor vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming niet aan de orde.

4.2.2 Egel

In de directe omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van egel (NDFB, 2022). Het openbaar groen in de omgeving van het plangebied wordt mogelijk door egel gebruikt als foerageergebied. Mogelijk zijn er ook verblijfplaatsen aanwezig onder struiken, hagen en strooisellagen in het openbaar groen. Indien er geen groen verdwijnt is er geen sprake van verlies van leefgebied of verblijfplaatsen van egel. In dat geval zijn er geen vervolgstappen voor egel aan de orde. Indien (een deel van) het groen (al dan niet tijdelijk door bijvoorbeeld het plaatsen van bouw materiaal) verdwijnt, is een ontheffing Wet natuurbescherming nodig. In de provincie Overijssel is geen nader onderzoek naar egel noodzakelijk, maar kan meteen ontheffing voor egel worden aangevraagd.

Ontheffing voor egel wordt bij vrijwel alle aanvragen verleend, waarbij vooral de (on)mogelijkheid om alternatieve voorzieningen aan te brengen bepalend is voor het al dan niet verlenen van de ontheffing. Aan de ontheffingsvoorwaarden kan gezien onderstaande criteria worden voldaan, waardoor de ontheffing verleend kan worden:

- In voorliggende situatie kan de functionaliteit van de leefomgeving gegarandeerd worden door het realiseren van nieuw leefgebied met verblijfplaatsen voor egel in bijvoorbeeld het zuidoostelijke deel van het plangebied en egels tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden te ontzien door vegetatie met mogelijke verblijfplaatsen ongeschikt te maken voor egel of onder ecologische begeleiding te verwijderen.
- Het belang van het verwijderen van vegetatie met mogelijke verblijfplaatsen van egel kan worden onderbouwd met het volgende belang: 'in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied'.
- Het ontbreken van alternatieven kan onderbouwd worden door aan te geven dat het omvormen van het gebouw tot woningen en het verwijderen van de vegetatie locatie gebonden is.

4.2.3 Overige zoogdieren

Op basis van habitateisen, terreinkenmerken, het veldbezoek en verspreidingsgegevens worden verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdieren die zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn en nationaal beschermde zoogdieren zonder provinciale vrijstelling (zoals steenmarter en eekhoorn) uitgesloten.

Wel is in (de directe omgeving van) het plangebied in beperkte mate geschikt biotoop voor grondgebonden zoogdiersoorten met provinciale vrijstelling aanwezig. Dit zijn onder andere bosmuis en huisspitsmuis. Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren van deze grondgebonden zoogdieren geschaad worden. In voorliggende situatie geldt in de provincie Overijssel vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

4.3 Vogels

Bij vogels wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën met een verschillend beschermingsregime (zie kader 2.1). Van veel broedvogels zijn alleen in gebruik zijnde nesten beschermd. Voor een aantal vogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 4.2).

Kader 4.2 Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van vogels wordt in provincie Overijssel verstaan: in functie zijnde nesten van de boerenzwaluw, boomvalk, bosuil, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, huiszwaluw, kerkuil, oehoe, ooievaar, raaf, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, torenvalk, wespandief, zeearend, zwarte specht en zwarte wouw. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

4.3.1 *Vogels met jaarrond beschermde nesten*

Door het ontbreken van potentiële nestplekken (bijv. dakpannen dak) in combinatie met geschikte openingen en de vogelwerende pinnen op de zonwering, worden nestplaatsen van gebouwbewoonende vogels zoals huismus en gierzwaluw niet verwacht. Op basis van habitateisen, terreinkenmerken, het veldbezoek en verspreidingsgegevens worden nestlocaties van overige vogels met jaarrond beschermde nesten uitgesloten. Vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming zijn voor vogels met jaarrond beschermde nesten niet aan de orde.

4.3.2 *Vogels zonder jaarrond beschermde nesten*

Op het dak van het gebouw en in het groen in de omgeving van het gebouw is geschikt broedbiotoop aanwezig voor enkele algemene vogelsoorten als houtduif, merel, kauw, scholekster en Turkse tortel.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Verstoring is echter alleen verboden wanneer de storing van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort. Voor de te verwachten soorten kan verstoring die van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding (altijd) worden voorkomen door te werken buiten het broedseizoen.

In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Daarmee is het dus van belang of een broedgeval wordt beschadigd of verstoord, ongeacht de datum. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half februari en half oktober worden aangehouden als broedseizoen. Vooral soorten als houtduif kunnen tot laat in het seizoen doorgaan met broeden en ook vroeg in het seizoen starten met broeden. Indien werkzaamheden in de periode half februari tot half oktober worden opgestart wordt geadviseerd om voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole door een ter zake deskundige uit te voeren. Bij het aantreffen van nesten van vogels wordt in overleg met een ecologisch deskundige bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd.

Indien geen nesten in gebruik zijn ten tijde van de werkzaamheden, kunnen negatieve effecten op broedende vogels worden uitgesloten. Vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming

zijn voor vogels zonder jaarrond beschermde nesten niet aan de orde, mits buiten het broedseizoen gewerkt wordt.

4.4 Amfibieën

Door de afwezigheid van oppervlaktewater wordt voortplanting van amfibieën binnen het plangebied uitgesloten. Op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken en verspreidingsgegevens wordt ook overwintering van de in de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn en nationaal beschermde amfibieën zonder vrijstelling (zoals poelkikker en rugstreeppad) uitgesloten.

Wel is in de directe omgeving van het plangebied (tuinen en openbaar groen) overwintering van algemene soorten amfibieën zoals gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander te verwachten in (muizen)holen, strooisellagen en onder struiken en hagen. Werkzaamheden beperken zich echter tot de flat en hebben geen effect op omliggend groen, waardoor er geen amfibieën geschaad worden. Voor deze amfibieën geldt daarnaast vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze amfibieën niet aan de orde is.

4.5 Overige soortgroepen

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens worden in het plangebied geen vaste verblijfplaatsen verwacht van beschermde reptielen, vissen en ongewervelden. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde voor deze soortgroepen.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Olthof, R. & Van der Sluis, M. (2022). Onderzoek massawinterverblijfplaatsen in Overijssel. Inventarisatie van massawinterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis in de steden Deventer, Enschede en Zwolle. Rapport 20-507. Eco-groen bv Zwolle.

Internet

Atlas van Overijssel (2022). (<https://geo.overijssel.nl/viewer/app/master/v1>). Laatste raadpleging november 2022.

NDFF (2022). NDFF uitvoerportaal (<https://ndff-ecogrid.nl>). Laatste raadpleging december 2022.

Overheid (2022a). Wet natuurbescherming (<https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552>). Laatste raadpleging december 2022.

Overheid (2022b). Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). <https://wetten.overheid.nl/BWBR0030378/>. Laatste raadpleging november 2022.

Provincie Overijssel (2022). Omgevingsverordening. <https://www.overijssel.nl/onderwerpen/omgeving/omgevingsvisie-overijssel/omgevingsverordening/> Laatste raadpleging december 2022.